

Daniel Kehlmann: A Beerholm-illúzió
Részlet a regényből

– Parancsol még egy pohárral? Egyébként nagyszerű, igazán nagyszerű! *Annyira* tetszett...!

Bólintottam, elvettem egy pohár pezsgőt, egy pillantást vettem a tompa fényű folyadékra, kiittam és visszatettem a poharat. Szőke, rubinnal teleaggatott vendéglátónóm még mindig ott állt előttem. És válaszra várt.

– Köszönöm – dűnnyögtem –, nagyon köszönöm. Örülök neki... természetesen... nagyon.

A nő rám nézett, szélesen elmosolyodott és többet nem tudott mit mondani. Aztán bocsánatkérően ingatta a fejét, halkán felnevetett és öregurak egy csoportja felé vette az irányt, akik sötét ruhában álldogáltak, némelyikükön rendjel. Úgy néztek ki, mintha diplomaták lennének, feltehetőleg volt is köztük néhány. Magamra maradtam, végre. Mellettem észrevétlenül ott állt még öt teli pohár. Amúgy sosem iszom – hát akkor ma miért? De miért ne? Megvontam a vállam és az első pohár után nyúltam.

– Érdekes volt, Beerholm úr. Roppant impozáns produkció. Úgy ám!

Ingerülten körülnéztem. Egy beesett arcú férfi állt mellettem, hosszú, enyhén reszkető bajusszal és egy feltűnően kerek anyajeggyel az arcán. Kicsi, szúrós szeme volt és professzoros arca.

– Nem árulja el nekem, hogyan csinálja, ugye? – Tekintete találkozott az enyémmel és gyorsan hozzáfűzte: – Nem, természetesen nem! Helyes. Nem is akarom tudni. – Határozottan bólintott, mintha valami fontosat mondott volna, összekulcsolta a hátán a kezét és elballagott. Enyhe undorral néztem utána és elvettem a következő poharat.

Tulajdonképpen azt sem tudtam, pontosan hol vagyok. A jelenlévő emberek közül senkit sem ismertem, fogalmam sem volt, kik ők és miért néznek ki olyan méltóságteljesen. Valami számomra ismeretlen okból összejöttek itt, hogy megünnepeljének valamit, amiről mit sem tudtam. De szerződtek és nagyon jól megfizettek. Meg aztán – és ez volt a döntő szempont – rajtam kívül fellépett José Alvaraz is, a világ talán legjobb szabadulóművésze.

Tulajdonképpen őmiatta voltam ott.

Elfojtottam egy ásítást és a következő pohár után tapogatóztam. A padlón, a fényesre suvickolt cipők alatt a szőnyeg bonyolult szövésű mintája terült el. Kézi csomózású perzsa, feltehetőleg félig vak gyermekek munkája. Felnéztem, fölöttem kristálycsillár ragyogott. Hunyorogtam, és a csillár életlen, aranyszínű foltta mosódott el.

– Nem volt rossz, Berrholm! Nem, egyáltalán nem rossz!

Megijedtem és megdörzsöltem a szemem. José Alvaraz állt előttem.

– Maga is egész ügyes volt – mondtam tétován. Két órával korábban futólag már üdvözöltük egymást, de egy szót sem váltottunk. Tényleg nagy hatással volt rám a produkciója. Utánam került sorra, láncokkal körütekerték,

belefejtették egy vastag falú fakoporsóba és egyesült erővel beszögezték. Minden vendég maga verhetett be egy szöveget, kívánságra (és néhányuknak valóban volt ilyen kívánsága) többet is. És aztán, néhány másodperc elteltével a koporsó kinyílt, a szögek kipotyogtak, és Alvaraz kimászott, kötelékeitől megszabadulva, kissé unott ábrázattal, égő szivarral a szájában. Most, közlel, sokkal kisebbnek és soványabbnak tűnt.

– Maga beszél a nyelvünket? – kérdeztem.

– Muszáj, Berrholm. A szakirodalom miatt. Minden fontos nyelven. Mindent kell tudni olvasni, amit írnak lakatokról. Sokat írtak. – Szorosan behunyta mindkét szemét, de olyan szorosan, hogy az arca összeráncolódtott és kivillant vicsorgó fogsora. Aggódva néztem; fájdalmai vannak? Egy perccel később megismételte, és megértettem: egyfajta ideges görcs volt, tikk. Most az is feltűnt, hogy jobb keze állandóan végigsiklott a balján, nagyjából úgy, mintha megpróbálná megszámolni az ujjait.

– Parancsol egy cigarettát? – kérdeztem és odanyújtottam felé a dobozt.

– Köszönöm. Nem dohányzom. Csak fellépéskor, magánemberként nem. Nem engedhetem meg magamnak. Kell lennem jó formában. Nem is iszom. Tegnapelőtt lelógattak egy toronyházról, összekötözött lábbal. Kényszerzubbony. Tudja, Berrholm, mi történik engem, ha nem jó formában?

– Azt hiszem, el tudom képzelni – mondtam az öngyújtóm után matatva és rágyújtottam egy cigarettára. Valahol kell lennie még egy pohár... ja, itt van!

– Nagyon csodálom magát – mondtam –, már régóta. Tudja, az eleganciáját, a könnyedségét, azt hiszem, senki sem képes utána...

– Könnyedségemet! – Vízilószerű hangot adott ki magából, amely valószínűleg sziszegés akart lenni. – Nem könnyű, az ördögbe is! Klausztofóbia az átkozott ládában, nincs levegő. Többnyire még dobnak is be vízben. Előbb-utóbb egy istenverte... egy istenverte szemét lakatos valahol csinál olyan zárat, amit nem tudok kinyitni. – Rám nézett. – Akkor, Berrholm, meghalok.

– Beerholm – mondtam –, hosszú E, rövid R. Ne mondjon ilyet!

– Miért ne? Csak realista vagyok. Nem lehet mindig szerencsém.

Azelőtt csak megkötözés, nem veszélyes, de emberek akarnak többet. Túl sok mozi. Csak blamázs vagy meghalás között választhatok. Valószínűleg meg kell halnom. Úgy, hogy megkötöznek olyan idióták, akik fizetnek ezért.

– Akkor miért nem hagyja abba?

– Hagyjam abba? Hogyan? Nem tudok mást.

– Tudhatna – javasoltam. – Lehetne lakatos...

Hunyorgott és dühösen meredt rám. – Lakatos! Én José Alvaraz vagyok, hallja! Lakatos...!

Fodor Zsuzsa fordítása